

Stereotypering helpt

Evenwichtige opvoeding tussen man en vrouw bevordert de ontwikkeling van het kind

het kind niet voorruit

Vaders hebben een bewezen gunstige invloed op de ontwikkeling van jonge kinderen. Het is van belang om dat onder de aandacht te brengen van voorzieningen voor jonge kinderen met als doel de gelijkheid tussen de seksen in onze samenleving te bevorderen.

DOOR: ADRIENNE BURGESS – *Het is 2012. Je bent drie jaar. Mama en papa werken en houden zich alle twee met je bezig. De Kerstman heeft je een stofzuiger gebracht. Daar ben je erg gelukkig mee! Ja, want in huis gebruikt ook papa de stofzuiger en je wilt hem nadoen. Vandaag ben je groot en je gaat naar de kleuterschool! Als je langs de school loopt, zie je de andere kinderen. Dat is grappig. Je bent ongeduldig om te beginnen. Mama en papa brengen je samen naar school. Papa komt je straks ook afhalen. Maar wat een vreemde omgeving, er valt hier niet één man te bespeuren! Alle volwassenen die zich om je bekommeren – het personeel dus – zijn vrouwen. En de anderen – die ze de ‘vrijwilligers’ noemen – zijn ook allemaal dames. Welaan dan... ziet de wereld van de grote mensen er zo uit? Zijn alle personen, die zich met de kinderen bezighouden, noodzakelijkerwijs vrouwen? Als papa terugkeert, spreek je hem daarover aan. ‘Helemaal niet’, antwoordt papa, ‘ik houd me toch ook met je bezig, is het niet?’ Hij begrijpt het niet. Alle andere personen, die zich met de kinderen bezighouden, moeten vrouwen zijn!*

De ervaring die de allerkleinsten op hun eerste opvoedingsplek als een vrouwelijk milieu beleven, is een flinke dolkstoot in de rug van de gelijkheid van de seksen (zowel voor vrouwen als voor mannen). Als je het zo bekijkt, is de aanwezigheid van mannen in de voorschoolse voorzieningen een voorwaarde om tot die gelijkheid in de genderproblematiek te komen, temeer daar in de meerderheid van de landen de opvang van de allerkleinsten nog altijd drager en overbrenger van de seksuele stereotypen blijft.¹

Mannen hebben een essentiële rol

De rol van de mannen in de opvoeding, zowel in de familie als in de buitenwereld, is nood-

zakelijk opdat mannen en vrouwen dezelfde kansen zouden hebben om tegelijk kostwinner te zijn en hun aandeel in de opvoeding op zich te nemen.² Als kinderopvang dan meer mannen aanstelt, zullen ook de lonen, de voorwaarden en de statuten in deze sector verbeteren. Nochtans bestaat het probleem er precies in dat beeld van de voorschoolse opvang als vervanging voor de moederlijke zorg ter discussie te stellen. Want tot op heden is dat toch nog vaak het geldende paradigma! En dat vertaalt zich maar al te vaak in een omgeving, die minder gastvrij is voor de mannelijke werkers dan voor de vaders.

Als de instellingen voor kinderopvang zich als exclusief vrouwelijke domeinen presenteren, vormen ze daarmee een hindernis voor een nauwere betrokkenheid van de vaders. Sinds 1975 heeft een stapel onderzoeks dossiers, die almaar dikker is geworden, ook een lijst opgeleverd met voordelen van een intensievere betrokkenheid van vaders bij de ontwikkeling van hun kinderen. De resultaten: betere relaties met de partners, minder gedragsproblemen, lagere criminaliteitscijfers en minder misbruik, een grotere educatieve en professionele mobiliteit van beide ouders, een grotere empathische vaardigheid, niet-traditionele houding tegenover de klassieke rolverdeling, seksuele verhoudingen die op volwassen leeftijd meer bevredigend zijn, een grotere zelfwaardering en meer voldoening in het leven.⁴

Een meer substantiële en kwalitatieve betrokkenheid van de vader vanaf de maand die volgt op de geboorte is geassocieerd met een reeks positieve effecten bij baby's en kleintjes, van een betere ontwikkeling van de taal tot hogere IQ-waarden: zo is bijvoorbeeld de vaderlijke gevoeligheid bij beide geslachten verbonden met een grotere taal- en cognitieve vaardigheid vanaf de leeftijd van 18 maanden. En die vaderlijke be-

trokkenheid is evenzeer verbonden met de sensorische ontwikkeling van de kinderen, alsook met hogere IQ's op 12 maanden en 3 jaar.⁴

Naar een co-ouderlijk evenwicht

In gezinnen waar ouders de zorgtaken voor hun kinderen eerlijk verdelen, houden de vaders zich meer bezig met activiteiten als het leren lezen en schrijven van hun kinderen dan in families waar de opvoeding een meer traditionele taakverdeling volgt.⁵ Deze ouders staan meer open om gelijkaardige attitudes op het vlak van opvoeding te delen. Het oplossen van familiale conflicten doen ze op een rustigere manier en ze komen beter tot compromissen. Dit zoveel sterkere ‘co-ouderschap’ verklaart gedeeltelijk het positieve educatieve effect van een intensere vaderlijke betrokkenheid. Om een hele reeks redenen (waaronder zeer zeker de neiging om minder tijd thuis te spenderen) is het gedrag van de vaders in het algemeen verschillend van dat van de moeders. Ze hebben een grotere woordenschat, stellen andere spelletjes of boeken voor en oefenen hun kinderen meer in fysieke activiteiten en doen dat vaker buitenshuis. Ze geven ook blijk van meer humor.⁶ Bovendien zijn de vaders gevoeliger om andere belangstellingen, interesses en perspectieven in hun familie te ontwikkelen. Dat betekent evenwel niet dat de positieve impact van de vaders op hun kinderen zou berusten op het feit dat ze verschillend van de moeders zouden zijn. En de vaders en moeders, die zich gedragen op een manier die niet beantwoordt aan hun geslachtsgebonden normen, zijn niet per definitie slechte moeders en vaders. Daarentegen lijkt een goede vader zijn in tal van opzichten op een goede moeder zijn: geborgenheid, empathie, aangeven van samenhangende en rechtvaardige regels, de capaciteit om het kind te helpen bij de ontwikkeling van zijn zelfbeheersing en zelfvertrouwen.

De rol van opvangvoorzieningen

Het is dientengevolge van belang dat de opvangvoorzieningen niet de boodschap geven, al dan niet bewust, dat de betrokkenheid van de vaders bij de kinderen van geen belang is. Het

zal wel zo zijn dat onze omgeving zo stereotiep denkt dat dergelijk beeld zich onvermijdelijk moet voordoen, tenzij specifieke strategieën ontwikkeld worden om de aanwezigheid van de vaders in elk aspect van deze operaties zowel in te sluiten als te waarderen. Daarom hebben we behoefte aan een beleid dat de vaders met goede maatregelen tot mikpunt maakt; een fysieke omgeving die hen vriendelijk verwelkomt; een belangrijke mannelijke aanwezigheid van vaders maar ook van mannelijke werkers en vrijwilligers; een ploeg die gelooft dat vaders voor de kinderen belangrijk zijn en die zichzelf voldoende vertrouwt om met de mannen in dialoog te gaan.⁷

Als het belangrijk is dat overal waar mogelijk mannelijk kwalitatief personeel in dienst wordt genomen om een goed evenwicht tussen de geslachten in het team te verkrijgen, dan mogen we niet wachten totdat de mannen het geheel van het werk uitsluitend met andere mannen uitvoeren. Op dezelfde manier moet het werk met de vaders zich niet beperken tot zogeheten 'vadergroepen'. Ze moeten hun bezigheid ook niet hoofdzakelijk op dergelijke groepen richten, want dat verhoogt de kans dat ze zich marginaliseren. De vaders moeten op geroutinere manier samenwerken met het geheel van het personeel.

Indien we de gelijkheid op het werk en thuis willen verwezenlijken, en we meisjes en jongens

willen voorbereiden op een taakverdeling in de zorg en opvoeding van onze toekomstige kinderen, dan moeten we niet enkel beginnen met het verhogen van de betrokkenheid van de vaders thuis. We moeten in de opvoeding ook een grote prioriteit toekennen aan de ervaringen van de allerkleinsten, zodat die niet opgroeien met het onderscheid in de rollen op basis van de geslachten.

Adrienne Burgess is voorzitter van het onderzoek aan het 'Fatherhood Institute'.

E: a.burgess@fatherhoodinstitute.org

- 1 CAMERON, C., MOSS, P., OWEN, C. (1999), *MEN IN THE NURSERY: GENDER AND CARING WORK*.
- 2 BURGESS, A., & RUXTON, S. (1996), *(MEN AND THEIR CHILDREN : PROPOSALS FOR PUBLIC POLICY); BURGESS, A. (2010), FATHERS AND PARENTING INTERVENTIONS: WHAT WORKS? HTTP://WWW.FATHERHOODINSTITUTE.ORG/PRODUCTS-PAGE/RESOURCES/*
- 3 FLOURI, E. (2005) *FATHERING & CHILD OUTCOMES*; PLECK, J.H., MASCIADRELLI, B.P. (2004). *PATERNAL INVOLVEMENT BY U.S. RESIDENTIAL FATHERS: LEVELS, SOURCES AND CONSEQUENCES*. IN: M.E. LAMB (ED.), *(THE ROLE OF THE FATHER IN CHILD DEVELOPMENT.)* (4DE EDITIE).
- 4 YOGMAN, M.W., KINDLON, D., & EARLS, F. (1995), *FATHER-INVOLVEMENT AND COGNITIVE-BEHAVIOURAL OUTCOMES OF PRETERM INFANTS. JOURNAL OF THE AMERICAN ACADEMY OF CHILD AND ADOLESCENT PSYCHIATRY* 34, P. 58-66; MAGILL-EVANS, J., HARRISON, M. J. (1999), *PARENT-CHILD INTERACTIONS AND DEVELOPMENT OF TODDLERS BORN PRETERM, WESTERN JOURNAL OF NURSING RESEARCH* 21, P. 292-307.
- 5 ORTIZ, R.W. (1996), *FATHERS' CONTRIBUTIONS TO CHILDREN'S EARLY LITERACY DEVELOPMENT: THE RELATIONSHIP OF MARITAL ROLE FUNCTIONS. THE JOURNAL OF EDUCATIONAL ISSUES OF LANGUAGE MINORITY STUDENTS* 16, P. 111-148.
- 6 FLETCHER (2011), *THE DAD FACTOR: HOW FATHER BABY-BONDING HELPS A CHILD FOR LIFE*.
- 7 FATHERHOOD INSTITUTE (2011), *THE DADS INCLUDED TOOLKIT FOR DEVELOPING FATHER-INCLUSIVE SERVICES* WWW.FATHERHOODINSTITUTE.ORG/PRODUCTS-PAGE/RESOURCES/

Het Fatherhood Institute (W: fatherhoodinstitute.org) is een vrijwilligersorganisatie, een *think tank*, die zich wijdt aan het vaderschap in Groot-Brittannië. In de visie van het het Fatherhood Institute biedt een samenleving kinderen de kans op sterke en positieve relaties met hun vaders en alle andere vaderlijke figuren. Tegelijkertijd ondersteunt het instituut moeders en vaders zowel als kostwinner als in hun rol van opvoeder; en ten slotte bereidt het instituut de meisjes en jongens voor op hun toekomstige gedeelde rol in de opvang en zorg van de kinderen.

Politici, beleidsmakers en praktijkmensen uit de hele wereld maken gebruik van de onderzoeken van het het Fatherhood Institute.

Het team van het Fatherhood Institute organiseert conferenties en trainingen in Groot-Brittannië, in Europa en de Verenigde Staten, in Singapore, Hongkong en Australië.

Het netwerk 'DADS INCLUDED' (W: dadsincluded.org), is bestemd voor praktijkmensen en ondersteunt instellingen waaronder een groot aantal kinderopvanginstellingen die een systematische praktijk van vaderlijke betrokkenheid voorstaan.